

Thema-analyse

Switchgedrag in het mbo, hbo en wo

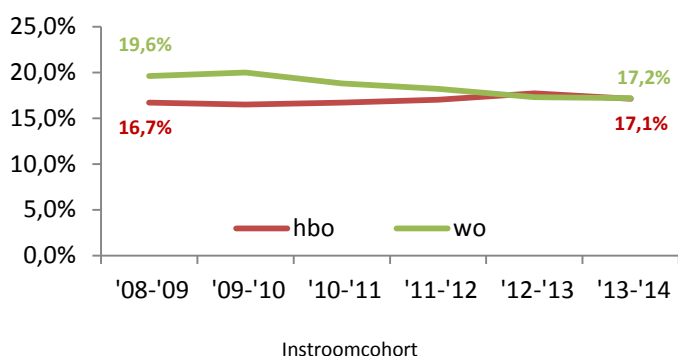
- Het percentage switchers (definitie in kader 1) is de afgelopen 5 jaar licht toegenomen in het hbo en licht afgenomen in het wo en mbo.
- Naar sommige sectoren of domeinen switchen meer studenten toe dan dat er vertrekken door switch. Bijvoorbeeld in het hbo de sector "taalwetenschappen, geschiedenis en kunst" en in het mbo het domein "handel en ondernemerschap".
- Bij andere sectoren en domeinen vertrekken juist meer studenten. Bijvoorbeeld de sector "techniek, industrie en bouwkunde" in het wo.
- Studenten die niet switchen in het mbo en ho haalden eerder en vaker hun diploma dan switchende studenten.

Platform Beleidsinformatie
Juni 2015

Samenstelling:
-OCW/Kennis/Prognoses,
scenario's en beleidsstatistieken (PSB)
-Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

Contact: kennis@minocw.nl

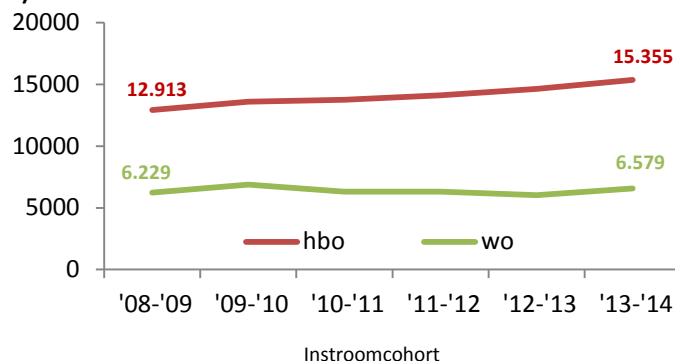
Figuur 1. Trend in percentage switchers (totaal, zie kader 1) in ho

Het percentage switchers in het wo daalt licht

In 2013-2014 switcht 17% van de studenten in het eerste jaar. Er is bijna geen verschil tussen hbo en wo. Het percentage switchers in het hbo stijgt licht vanaf 2008. In het wo is het percentage switchers gedaald met 2,4 procentpunt tussen 2008 en 2013.

Figuur 2. Trend in absoluut aantal switchers (totaal, zie kader 1) in ho

Stijging in het aantal switchers in hbo

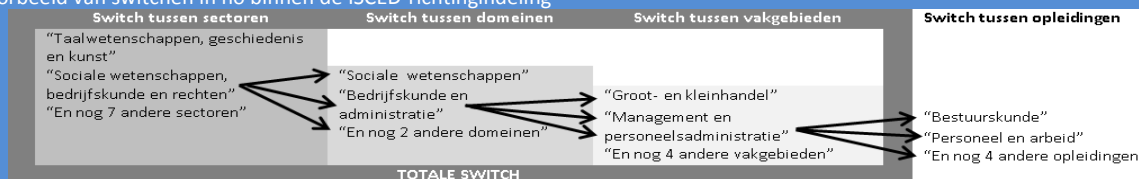
Het absoluut aantal switchers is veel groter in het hbo dan in het wo. Tussen 2008-2009 en 2013-2014 is het aantal inschrijvingen zowel in het hbo als in het wo toegenomen. Parallel met deze toename is in het ho het aantal switchers gestegen, met name in het hbo.

Kader 1: Definities in deze thema analyse

Switch in jaar 1 in het hbo en wo:

- Cohort: eerstejaars hoofdschrijving voltijd bachelor domein ho. Deze inschrijving wordt vergeleken met de inschrijving op 1 oktober in het volgende jaar. Voor het bepalen van switch is gebruik gemaakt van de richtingindeling van ISCED 2011. Daarin kan onderscheid gemaakt worden tussen 1) switch tussen 9 sectoren, 2) switch tussen domeinen *binnen* sectoren en 3) switch tussen vakgebieden *binnen* domeinen. Deze vormen van switch tellen we op tot "totale switch". In figuur 3 is een voorbeeld weergegeven van deze totale switch. Switchen tussen opleidingen valt niet onder deze totale switch.
- Switchers (vakgebied, domein of sector) van hbo naar wo tellen mee als switch vanuit hbo. Switchers van wo naar hbo tellen mee als switch vanuit wo.

Figuur 3. Voorbeeld van switchen in ho binnen de ISCED-richtingindeling

Switchen in jaar 1 in het mbo:

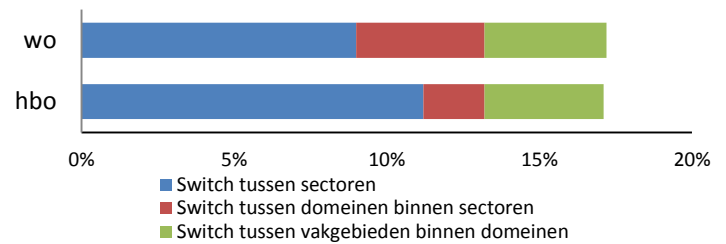
- Cohort: deelnemers bol-voltijd die vanuit vo direct instromen in een opleiding van niveau 2 of hoger.
- Switch tussen de 16 domeinen, ongeacht niveau binnen mbo.
- Switchers vanuit mbo niveau 2 naar een ander niveau tellen mee als switch vanuit mbo niveau 2. Domein switchers binnen mbo niveau 2 tellen ook mee als switch vanuit mbo niveau 2.
- Bovenstaande geldt op dezelfde manier voor mbo niveau 3 en 4.

Switchgedrag in het hbo en wo

Meeste switchers in hoger onderwijs maken een switch tussen sectoren

Van het totaal aantal switchers in het hoger onderwijs (ho) is de groep switchers tussen sectoren het grootst, gevolgd door switchers tussen vakgebieden en switchers tussen domeinen (figuur 4). Ongeveer 1 op de 10 studenten in het ho switcht tussen sectoren (blauwe balk). In het hbo ligt dit percentage hoger dan in het wo.

Figuur 4. Type switchers voor instroomcohort '13-'14

Switchers halen lagere cijfers in het voortgezet onderwijs dan niet-switchers

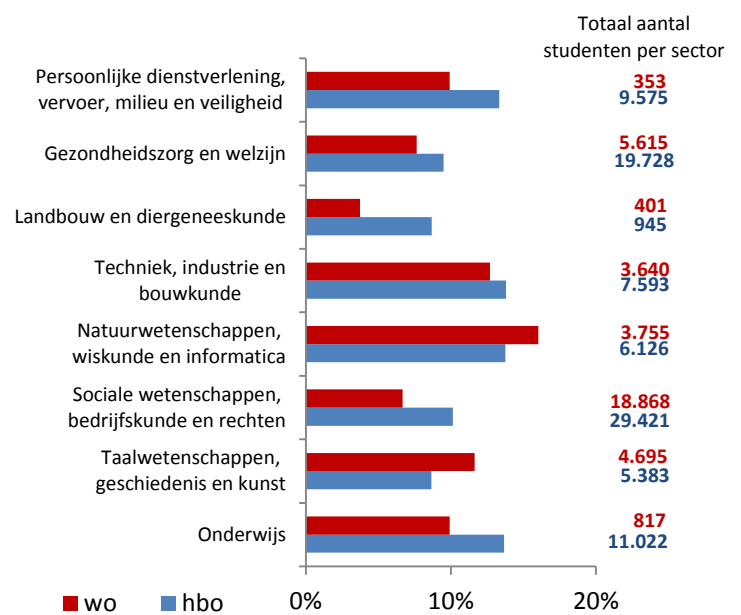
Switch komt vaker voor bij studenten met een laag eindcijfer op het voortgezet onderwijs (vo). Van de studenten in het hbo met een gemiddeld eindcijfer 6 switcht 16%, bij een eindcijfer 8 of 9 bedraagt het percentage switchers 10%. Voor het wo loopt het van 15% bij eindcijfer 6, tot 5% bij eindcijfer 8 of 9. Studenten in het hbo die afkomstig zijn van de havo switchen vaker dan studenten uit het mbo.

Sector "techniek, industrie en bouwkunde" ziet veel studenten vertrekken

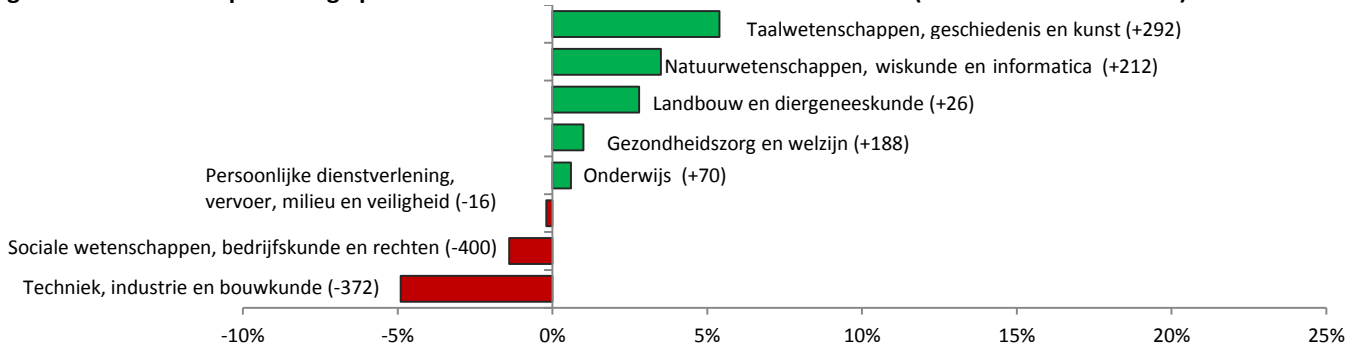
Sommige sectoren weten hun eerstejaars beter te behouden dan andere (figuur 5). Zo stappen zowel hbo'ers als wo'ers in de sector "techniek, industrie en bouwkunde" vaak over. In het wo gaat het om bijna 13% van de 3.640 studenten in deze sector. De sector "sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten" is het grootst en hier wordt in absolute aantallen het vaakst gewisseld.

Sectoren zien studenten vertrekken na het eerste jaar, maar ontvangen ook studenten uit andere sectoren. In figuur 6 en 7 is weergegeven wat het resultaat is per sector van de switch. Het resultaat beschrijft of een sector meer studenten heeft zien vertrekken dan heeft ontvangen (negatief percentage) of vice versa (positief percentage). In het hbo is de sector "taalwetenschappen, geschiedenis en kunst" de grootste netto ontvanger van switchende studenten. In het wo maakt de sector "persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid" ruim 50% 'winst'. Dit is een kleine sector, die relatief veel switchende studenten ontvangt.

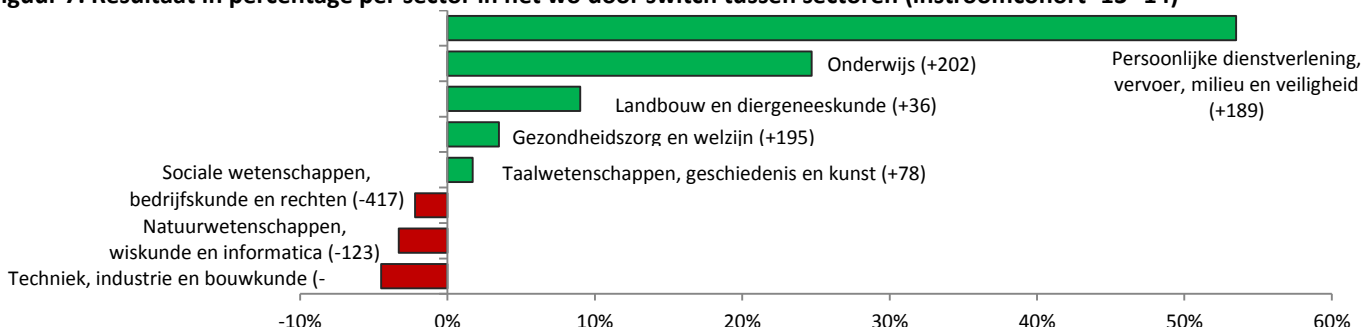
Figuur 5. Percentage sector-switchers per sector (instroomcohort '13-'14)

Figuur 6. Resultaat in percentage per sector in het hbo door switch tussen sectoren (instroomcohort '13-'14)

Figuur 7. Resultaat in percentage per sector in het wo door switch tussen sectoren (instroomcohort '13-'14)

Switchgedrag in het mbo

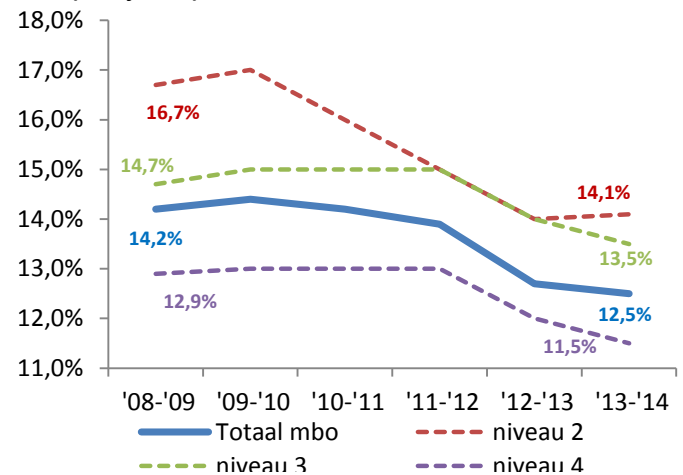
1 op de 8 mbo'ers switcht van domein

Het percentage switchers in het mbo is in de afgelopen jaren met 1,7 procentpunt gedaald van 14,2% tot 12,5% (figuur 8). Deelnemers aan de niveau 2-opleidingen en de niveau 3-opleidingen switchen meer dan deelnemers aan de niveau 4-opleidingen.

Lager eindcijfer op vo: meer switch in het mbo

Net als in het ho speelt ook in het mbo het gemiddelde eindcijfer op het vo een rol. Hoe hoger het gemiddelde eindcijfer voor vmbo, hoe minder er wordt geswitcht. Dit loopt van 3% switch bij een gemiddeld eindcijfer van 8 tot 10, tot 19% bij een eindcijfer van 5,5 tot 6. Daarnaast switchen ongediplomeerde havisten vaker in het mbo dan gediplomeerde havisten. Voor vmbo'ers in mbo niveau 2 geldt hetzelfde.

Figuur 8. Trend in percentage switchers tussen domeinen in mbo (voltijd-bol)

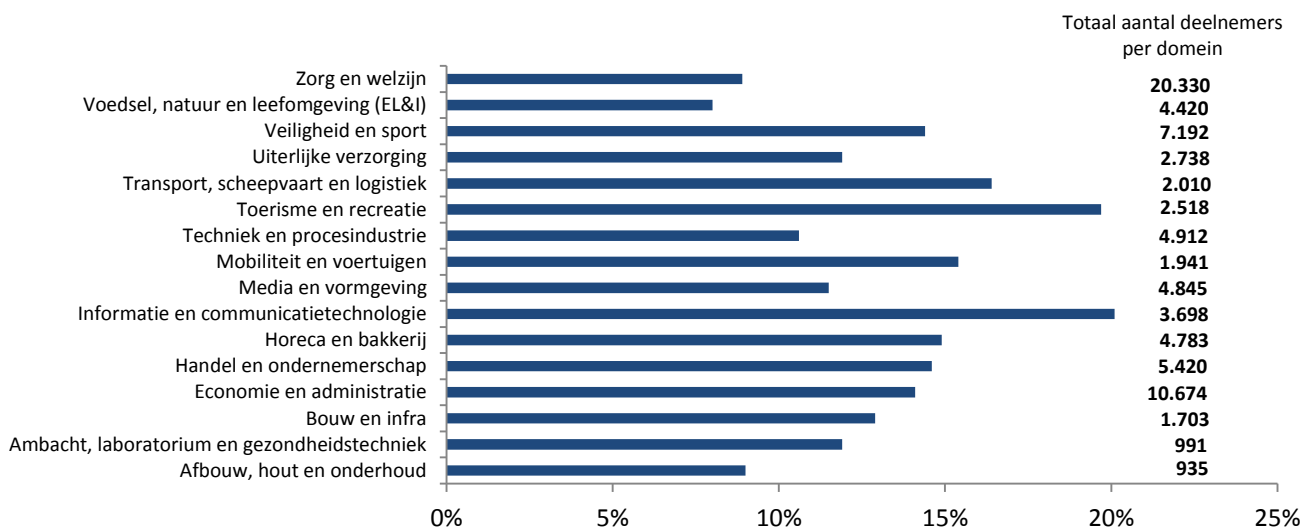

1 op de 5 mbo'ers die start in het domein "toerisme en recreatie" of "ICT" switcht

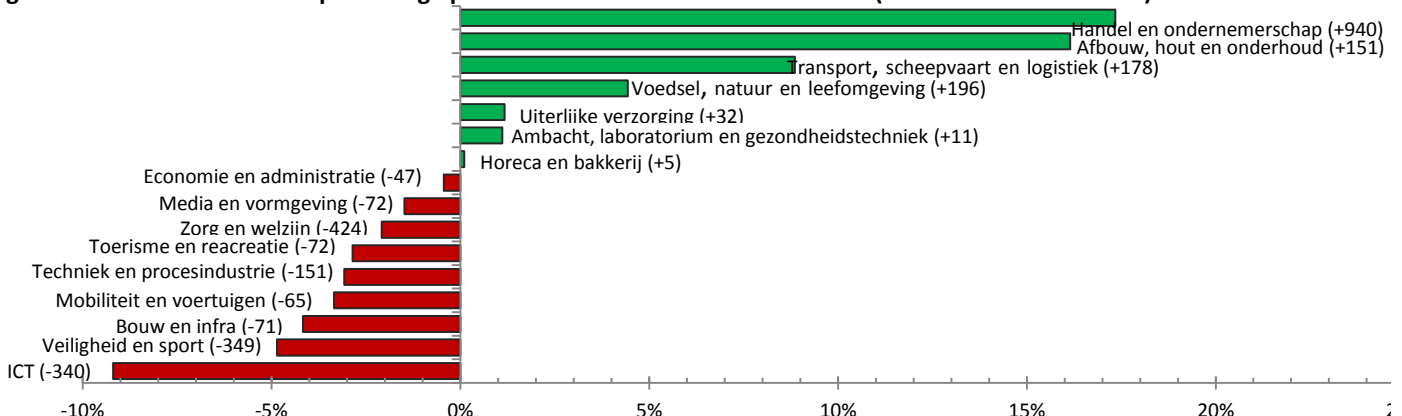
Net als in het ho loopt het percentage switchers tussen domeinen in het mbo sterk uiteen (figuur 9). Het hoogste percentage bevindt zich bij de domeinen "toerisme en recreatie" en "informatie en communicatietechnologie" (ICT). Het domein ICT ziet 1 op de 5 van de 3.698 deelnemers vertrekken.

Figuur 10 toont het resultaat van switch. Het resultaat beschrijft of een domein meer deelnemers heeft zien vertrekken dan heeft ontvangen (negatief percentage) of vice versa (positief percentage). De grootste netto ontvanger is het domein "handel en ondernemerschap", met netto 940 deelnemers.

Figuur 9. Switchers per domein in percentage en absoluut aantal (instroomcohort '13-'14)

Figuur 10. Resultaat switch in percentage per domein in het mbo door switchen (instroomcohort '13-'14)

Studenten in het hoger onderwijs die switchen studeren langer

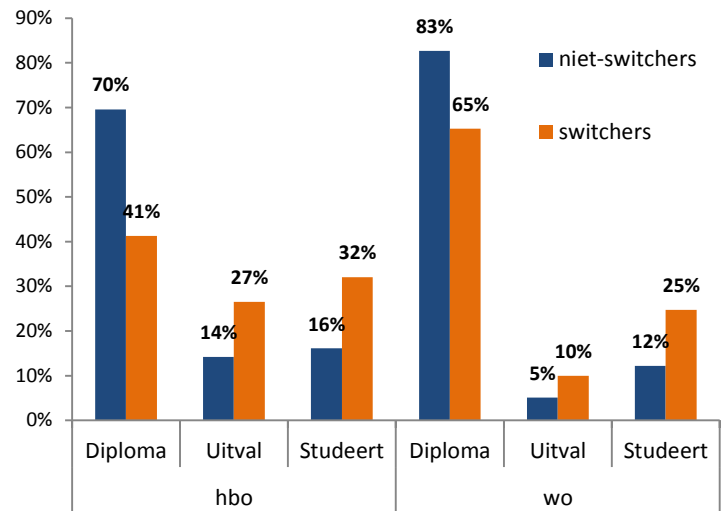
In de figuren 11 en 12 wordt het diplomarendement van switchers vergeleken met dat van niet-switchers. Een lager rendement wil niet zeggen dat de switch een verkeerde keuze was. We weten immers niet wat het diplomarendement zou zijn geweest zonder switch.

In figuur 11 wordt het aandeel switchers en niet-switchers dat nog studeert vergeleken. De groep switchers studeert 2 keer zo vaak nog als de groep niet-switchers. Dit geldt voor zowel het hbo als het wo. Ook is af te lezen dat van de studenten die niet meer studeren, de switchers minder vaak een bachelordiploma hebben behaald dan niet-switchers. Dit verschil is het grootst in het hbo.

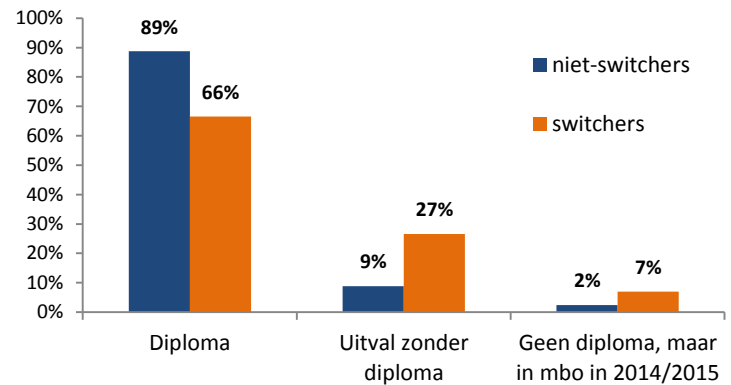
Deelnemers in het mbo die switchen vallen vaker uit zonder diploma

Ook in het mbo studeren switchers langer dan niet-switchers en is de uitval zonder diploma hoger bij switchers (figuur 12). Dit verschil is groter bij niveau 2 dan bij hogere mbo-niveaus.

Figuur 11. Rendement van bachelordiploma voor (sector) switchers en niet-switchers in het ho zes jaar na aanvang studie (instroomcohort '08-'09)

Figuur 12. Rendement switchers en niet-switchers in het mbo vijf jaar na aanvang opleiding (instroomcohort '08-'09)

Kader 2: Verschillende definities voor switch in het hoger onderwijs

Er zijn veel verschillende cijfers te vinden over switch in het ho. De verschillen ontstaan door het gebruik van diverse definities voor switchen. Iedere definitie bestaat uit:

- 1) een afbakening van de (onderzoeks-)populatie,
- 2) keuze van indicatoren,
- 3) het niveau van rapportage.

De afbakening van de populatie bepaalt met name de noemer in de berekening van switch. Daarbij moeten bijvoorbeeld keuzes gemaakt worden tussen alle hoofd- en neveninschrijvingen, alleen de hoofdschrijvingen, totaal ho of hbo en wo apart, of per instelling.

De keuze van de indicator bepaalt wat je switch noemt en wat niet, bijvoorbeeld switch binnen instelling of ook switch tussen instellingen, switch binnen onderwijssoort (bijv. hbo) of ook tussen onderwijssoorten (van hbo naar wo), switch tussen alle opleidingen of alleen de switch tussen sectoren of domeinen.

Het niveau van rapportage van de resultaten geeft aan of het switch betreft op stelselniveau, of binnen de onderwijssoort (mbo, hbo, wo), of per instelling etc.

Verschillende definities worden bepaald door het doel waarvoor het switchen in kaart gebracht wordt. Zo kijken de [Vereniging Hogescholen](#) en de [Inspectie van het Onderwijs](#) bijvoorbeeld naar switch tussen opleidingen. De [Reviewcommissie Hoger Onderwijs](#) kijkt naar switchen binnen een instelling. Het is belangrijk om bij de presentatie van cijfers over switch de definitie(s) te benoemen. Zelfs wanneer de percentages switch erg op elkaar lijken, dan kunnen ze toch een heel verschillende betekenis hebben.